

OCENIANIE I KLASYFIKOWANIE Z HISTORII W KLASIE 6.

Rok szkolny 2024/2025

WYMAGANIA EDUKACYJNE NIEZBĘDNE DO OTRZYMANIA PRZEZ UCZNIĄ POSZCZEGÓLNYCH ŚRÓDROCZNYCH I ROCZNYCH OCEN KLASYFIKACYJNYCH
Z **HISTORII** WYNIKAJĄCYCH Z REALIZOWANEGO PROGRAMU NAUCZANIA.

Temat w podręczniku	Wymagania edukacyjne na ocenę				
	I PÓLROCZE				
	dopuszczającą	dostateczną	dobłą	bardzo dobrą	celującą
Dział 1. Na progu czasów nowożytnych					
1. Przypomnienie wiadomości z klasy piątej	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia najważniejsze fakty i zjawiska definiujące średniowiecze w Europie – wie, kim był Mieszko I i łączy jego panowanie z przyjęciem chrztu – podaje imię i przydomek pierwszego króla Polski oraz datę jego koronacji – wyjaśnia, czym było rozbitcie dzielnicowe w Polsce – łączy panowanie Kazimierza Wielkiego z przywróceniem Polsce dawnej pozycji w Europie – łączy postacie Jadwigi i Jagiełły z unią w Krewie – wyjaśnia, czym był sejm walny – definiuje pojęcie <i>średniowiecze</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia skutki przyjęcia chrztu przez Mieszka I – rozumie doniosłość aktu koronacji dla pozycji władcy i samego państwa polskiego – określa cezurę czasową rozbitcia dzielnicowego w Polsce i omawia sytuację kraju w tym okresie – wskazuje, kto doprowadził do zakończenia rozbitcia dzielnicowego – łączy osobę Kazimierza Wielkiego z założeniem Akademii Krakowskiej – wymienia trzy stany sejmujące – wyjaśnia, czym była demokracja szlachecka – definiuje pojęcie <i>konstytucja nihil novi</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – określa rolę papieża i cesarza w średniowiecznej Europie – wymienia chronologicznie ważniejsze wydarzenia z historii Polski poznane w klasie piątej – omawia najważniejsze wydarzenia z okresu panowania Kazimierza Wielkiego – wyjaśnia znaczenie konstytucji <i>nihil novi</i> dla rozwoju demokracji szlacheckiej w Polsce – definiuje pojęcie <i>Rzesza Niemiecka</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia proces tworzenia się nowych państw w średniowiecznej Europie – analizuje sytuację Polski w okresie rozbitcia dzielnicowego – ocenia czasy panowania Jagiellonów w Polsce – omawia kompetencje sejmu i króla – wyjaśnia genezę senatu i wskazuje jego rolę w państwie – podaje skład izby poselskiej – przedstawia najważniejsze zapisy konstytucji <i>nihil novi</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – lokalizuje na mapie omawiane państwa i obszary – wyjaśnia, dlaczego szlachta zdobyła uprzywilejowaną pozycję w Polsce – porównuje dokonania dynastii Piastów i Jagiellonów
2. Wielkie odkrycia geograficzne	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia najważniejsze przyczyny odkryć geograficznych – łączy Krzysztofa Kolumba z odkryciem Ameryki i 1492 r. – zna postać Ferdynanda Magellana i wiąże go z pierwszą wyprawą dookoła świata i 1519 r. – definiuje pojęcie <i>wielkie odkrycia geograficzne</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia i opisuje przyczyny odkryć geograficznych – przedstawia portugalskich odkrywców i wskazuje kierunki ich wypraw z XV w. – opisuje odkrycie Ameryki przez Krzysztofa Kolumba – określa przebieg trasy podróży Ferdynanda Magellana – wyjaśnia, do czego służył kompas 	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje na mapie kierunki najważniejszych wypraw odkrywczych – łączy nazwiska najważniejszych odkrywców z datami ich odkryć – wyjaśnia znaczenie odkrycia Ameryki dla dziejów świata – analizuje trasę podróży Ferdynanda Magellana – wyjaśnia znaczenie pojęć: Stary Świat i Nowy Świat 	<ul style="list-style-type: none"> – lokalizuje na mapie obszary odkryte i skolonizowane przez Portugalie i Hiszpanie w wiekach XV i XVI – dostrzega rolę wypraw odkrywczych w odnalezieniu drogi morskiej do Indii – wyjaśnia znaczenie odbycia pierwszej wyprawy dookoła świata dla rozwoju nauki i wiedzy 	<ul style="list-style-type: none"> – dostrzega znaczenie wielkich odkryć geograficznych dla dziejów świata – wyjaśnia wpływ rozwoju techniki i kartografii na opisane wyprawy – wymienia najważniejsze przyrządy nawigacyjne i wyjaśnia, do czego służyły

<p>3. Skutki wypraw odkrywczych</p>	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia państwa, które przyczyniły się do rozwoju europejskiego kolonializmu - wyjaśnia, kim byli Ferdynand Cortez i Francisco Pizarro, łączy ich z podbojem państw Azteków i Inków - wymienia główne skutki wielkich odkryć geograficznych - definiuje pojęcie <i>Stary Kontynent</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia tereny skolonizowane przez Hiszpanię i Portugalie - podaje negatywne dla mieszkańców Ameryki skutki wielkich odkryć geograficznych - podaje pozytywne skutki odkryć geograficznych dla Europy - definiuje pojęcie <i>konkwistador</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - wykazuje wpływ użycia broni palnej i koni na skuteczność podboju ludów Ameryki - wskazuje na mapie linie podziału świata uzgodnione na mocy układu w Tordesillas - definiuje pojęcie <i>kolonializm</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - definiuje i analizuje strefy wpływów Hiszpanii i Portugalii wprowadzone na mocy układu w Tordesillas - wymienia produkty, które dotarły do Europy dzięki odkryciom geograficznym 	<ul style="list-style-type: none"> - analizuje i ocenia skutki odkryć geograficznych dla Nowego Świata i dla Europy - ocenia problem niewolnictwa w kontekście współczesnego prawa
<p>4. Renesans</p>	<ul style="list-style-type: none"> - podaje prąd umysłowy dominujący w renesansie i wskazuje, co znajdowało się w centrum zainteresowania ówczesnych myślicieli i twórców - wie, kim był Leonardo da Vinci - wie, kim był Mikołaj Kopernik i czym się wsławił - łączy Jana Gutenberga z wynalazkiem druku i datą 1450 r. - definiuje pojęcia: <i>humanizm, renesans (odrodzenie)</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia najważniejsze założenia humanizmu jako prądu umysłowego - omawia główne założenia myśli renesansowej - wymienia dzieła Leonarda da Vinci - wymienia renesansowych przedstawicieli nauki i sztuki - wyjaśnia teorię heliocentryczną - podaje cechy architektury renesansowej 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia renesansowych twórców oraz opisuje ich wybrane dzieła - wskazuje wynalazki powstałe w okresie renesansu - podaje przykłady zabytków architektury renesansu - definiuje pojęcia: <i>mecenat, światłocień, perspektywa</i> (w sztuce) 	<ul style="list-style-type: none"> - na przykładzie Leonarda da Vinci wykazuje wszechstronność twórców renesansowych - wie, kim był Erazm z Rotterdamu, przedstawia jego poglądy - analizuje myśl naukową Galileusza - dostrzega znaczenie wynalezienia druku dla rozwoju nauki i upowszechnienia wiedzy 	<ul style="list-style-type: none"> - lokalizuje na mapie kraj będący kolebką renesansu - przyporządkowuje przedstawicieli renesansu do konkretnych dziedzin nauki i sztuki - omawia rozwój sztuki i nauki w renesansie - wyjaśnia, co oznacza określenie <i>człowiek renesansu</i>
<p>5. Nowe wyznania religijne</p>	<ul style="list-style-type: none"> - podaje przyczyny reformacji - zna datę 1517 r. - wymienia głównych reformatorów i ogólnie omawia ich poglądy - wyjaśnia, czym były wojny religijne, wskazuje kraje, w których do nich doszło z powodu reformacji - wymienia najważniejsze skutki reformacji - definiuje pojęcia: <i>reformacja, luteranizm, protestanci, kalwinizm</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - przedstawia krótko sytuację w Kościele na początku czasów nowożytnych - omawia wystąpienie Marcina Lutra i jego postulaty - wie, kim był Jan Kalwin - charakteryzuje poglądy Lutra i Kalwina - przedstawia najważniejsze aspekty wojen religijnych w Niemczech i we Francji - definiuje pojęcia: <i>sprzedaż odpustów, świętopietrze, symonia, nepotyzm, ewangelicy</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - przedstawia reakcję Kościoła na wystąpienie Marcina Lutra - wyjaśnia przyczynę i omawia przebieg reformacji w Anglii - wyjaśnia, czym był akt supremacji z 1534 r. - analizuje wojny religijne w Niemczech i we Francji - omawia postanowienia pokoju w Augsburgu i edyktu nantejskiego, zna daty ich ustanowienia - definiuje pojęcia: <i>sekularyzacja, predestynacja, hugenoci, akt supremacji</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - lokalizuje na mapie kraje, w których rozwinęła się reformacja - analizuje i ocenia proces tworzenia Kościoła anglikańskiego - wyjaśnia wpływ reformacji na proces odnowy Kościoła - analizuje skutki reformacji 	<ul style="list-style-type: none"> - dokonuje analizy porównawczej poglądów Marcina Lutra i Jana Kalwina - porównuje przyczyny reformacji w Niemczech, Anglii i Francji - wyjaśnia znaczenie reformacji

6. Kонтрreformacja i barok	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, czym była kontrreformacja – wymienia sposoby zwalczania reformacji przez Kościół – wyjaśnia, czym jest barok 	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje sposoby zwalczania reformacji przez Kościół – wyjaśnia, czym była inkwizycja oraz Indeks ksiąg zakazanych – wymienia postanowienia soboru trydenckiego – wymienia cechy sztuki barokowej – definiuje pojęcie heretyk 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia związek dzieła Mikołaja Kopernika z <i>Indeksem ksiąg zakazanych</i> – wyjaśnia, czym było Święte Oficjum – analizuje dokonania soboru trydenckiego, zna daty 1545–1563 r. – wskazuje elementy architektury barokowej – podaje przykład zabytku architektury barokowej 	<ul style="list-style-type: none"> – ocenia działalność inkwizycji na przykładzie losów Giordana Bruna – ocenia działalność zakonu jezuitów – opisuje kulturę baroku – wskazuje główne cechy libertynizmu i mistycyzmu – wyjaśnia, jakie uczucia miały wzbudzać wśród wiernych pełne przepychu wnętrza barokowych kościołów – definiuje pojęcie iluzjonizm 	<ul style="list-style-type: none"> – dostrzega znaczenie postanowień soborowych dla odnowy Kościoła i ograniczenia rozprzestrzeniania się reformacji – podaje przykłady budowni barokowych ze swojego regionu
Dział 2. Czasy zygmunto-wskie					
7. Polityka zagraniczna ostatnich Jagiellonów	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia ostatnich władców z dynastii Jagiellonów na tronie Polski – zna postać Albrechta Hohenzollerna i łączy go z wydarzeniem zwanym holdem pruskim – wymienia państwa zainteresowane zajęciem Inflant w drugiej połowie XVI w. – wskazuje przyczynę wybuchu wojny o Inflanty w 1563 r. – zna datę 1525 r. 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia państwa, w których rządili przedstawiciele dynastii Jagiellonów – lokalizuje na mapie: terytorium państwa polsko-litewskiego, Prusy Książęce, Inflanty – omawia wydarzenie zwane holdem pruskim, wskazuje jego skutki – zna fakt inkorporacji Mazowsza do Polski – podaje przyczynę i skutek wojny z Moskwą, wie o bitwie pod Orszą – przedstawia skutki aktu sekularyzacji zakonu inflanckiego z 1561 r. – poprawnie stosuje pojęcia: <i>inkorporacja, sekularyzacja</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – lokalizuje na mapie państwa, w których panowała dynastia Jagiellonów – omawia ostatnią wojnę Polski z Krzyżakami – analizuje znaczenie traktatu krakowskiego – wyjaśnia przyczynę i sposób przyłączenia większości Mazowsza do Polski – omawia pierwszą wojnę północną – definiuje pojęcia: <i>dominium Maris Baltici, Prusy Książęce</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – zna datę bitwy pod Orszą, wie o wspaniałym zwycięstwie polskiej armii w tej walce – analizuje skutki hołdu lennego złożonego przez mistrza zakonu inflanckiego królowi Zygmuntowi Augustowi – wyjaśnia znaczenie walk o <i>dominium Maris Baltici</i>, omawia znaczenie tej rywalizacji dla Polski 	<ul style="list-style-type: none"> – porównuje i ocenia politykę zagraniczną dwóch ostatnich Jagiellonów – analizuje obraz Jana Matejki <i>Hold pruski</i>
8. Unia lubelska	<ul style="list-style-type: none"> – wie, czym była unia personalna i jaki charakter miały relacje polsko-litewskie za panowania Jagiellonów – wymienia dążenia króla Zygmunta Augusta zmierzające do zacieśnienia związku obu państw – podaje datę zawarcia unii lubelskiej oraz pełną nazwę powstałego państwa 	<ul style="list-style-type: none"> – podaje przyczyny zawarcia unii lubelskiej – wymienia ziemie Wielkiego Księstwa Litewskiego, które król Zygmunt August przyłączył do Korony – wymienia wspólne i odrębne elementy dla Korony i Litwy po zawarciu unii – podaje pozytywne i negatywne skutki zawarcia unii – poprawnie stosuje pojęcia: <i>unia personalna, unia realna</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia dążenia Zygmunta Augusta do zacieśnienia stosunków Polski z Litwą – wskazuje na mapie ziemie przyłączone przez króla do Korony i wyjaśnia okoliczności podjęcia tej decyzji – wymienia najważniejsze urzędy w dawnej Rzeczypospolitej – poprawnie stosuje pojęcia: <i>Korona, latyfundium, polonizacja</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – analizuje tło sporu między polską a litewską szlachtą dotyczące rozbieżności celów zawarcia unii – omawia przebieg sejmów lubelskiego – charakteryzuje najważniejsze urzędy w dawnej Rzeczypospolitej, uwzględniając podział na centralne i ziemskie 	<ul style="list-style-type: none"> – ocenia znaczenia zawarcia unii lubelskiej – analizuje szanse i zagrożenia wynikające z zawarcia unii lubelskiej
9. Złoty wiek	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, skąd dotarły do Polski wpływy renesansowe – wymienia główne ośrodki polskiego renesansu – wskazuje dziedziny nauki rozwijające się w Polsce doby odrodzenia 	<ul style="list-style-type: none"> – dostrzega oddziaływanie dworu królewskiego na rozwój kulturalny kraju – wskazuje wpływ renesansu na rozwój szkolnictwa w Polsce – podaje wybitnych przedstawicieli polskiej nauki z tego okresu, łączy 	<ul style="list-style-type: none"> – łączy działalność królowej Bony ze wzrostem wpływów włoskich w naszym kraju – analizuje rozwój nauki, podaje jej przedstawicieli i ich osiągnięcia – wykazuje wpływ renesansu na rozwój sztuki 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, na czym polegało nowatorstwo poglądów Andrzeja Frycza Modrzewskiego – dostrzega wpływ renesansu na dalszy rozwój kulturalny kraju – poprawnie stosuje pojęcia: <i>bęben, latarnia</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – analizuje i ocenia dokonania polskiego renesansu – omawia zabytki renesansowe z własnego regionu

	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia przykład zabytku architektury renesansowej w Polsce – łączy rozwój literackiego języka polskiego z czasami renesansu oraz z twórczością Mikołaja Reja i Jana Kochanowskiego 	<ul style="list-style-type: none"> ich nazwiska z osiągnięciami – wymienia zabytki architektury i sztuki renesansu – wskazuje i nazywa elementy architektury renesansowej – omawia tematykę utworów Mikołaja Reja oraz fraszek i trenów Jana Kochanowskiego – wyjaśnia, dlaczego XVI w. w Polsce jest określany jako złoty wiek 	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje rozwój literackiego języka polskiego – poprawnie stosuje pojęcia: <i>arras</i>, <i>krużganek</i>, <i>arkada</i>, <i>attyka</i> 		
Dział 3. Rzeczpospolita Obojga Narodów					
10. Gospodarka Rzeczypospolitej	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia wzrost zapotrzebowania na polskie zboże w państwach Europy Zachodniej jako czynnik rozwoju gospodarki Królestwa Polskiego – łączy handel zbożem ze splawem wiślanym – wyjaśnia, czym był folwark szlachecki – wymienia rodzaje dóbr produkowanych przez folwarki oraz przedstawia ich organizację pracy – poprawnie stosuje pojęcie <i>gospodarka folwarczno-pańszczyźniana</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, skąd wynikało zwiększenie zapotrzebowania na polskie zboże w państwach Europy Zachodniej – dostrzega rolę Gdańska w rozwoju gospodarczym Królestwa Polskiego – przedstawia zjawisko powiększania obszaru folwarków – wskazuje na dużą rolę pańszczyzny w rozwoju folwarków – określa powinności chłopów względem szlachty – podaje negatywne skutki gospodarki folwarczno-pańszczyźnianej – poprawnie stosuje pojęcia: <i>renta feudalna</i>, <i>poddaństwo osobiste</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – analizuje czynniki wzrostu zapotrzebowania na polskie zboże w Europie Zachodniej – omawia etapy splawu wiślanego i handlu zbożem – wyjaśnia rolę kupców gdańskich w pośrednictwie w handlu z Europą Zachodnią – wymienia przyczyny zwiększania poddaństwa osobistego chłopów – wyjaśnia związek między podnoszeniem wymiaru pańszczyzny a ubożeniem chłopstwa – podaje negatywne skutki gospodarki folwarczno-pańszczyźnianej – poprawnie stosuje pojęcia: <i>kmieć</i>, <i>szkuta</i>, <i>flisak</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie stwierdzenia, że Polska była spichlerzem Europy – omawia wpływ handlu zbożem na rozwój miast zlokalizowanych przy szlakach handlowych – analizuje wpływ gospodarki folwarczno-pańszczyźnianej na ubożenie miast – poprawnie stosuje pojęcie <i>prowiszja</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – analizuje sytuację i możliwości rozwoju (bogacenia się) przedstawicieli szlachty, mieszczaństwa i chłopstwa – ocenia model polskiej gospodarki z punktu widzenia szlachcica, mieszczanina i chłopca – podaje propozycje zmian w gospodarce, które pozwoliłyby na rozwój miast i większą niezależność osobistą i ekonomiczną chłopów
11. Kraj wielu narodów i wyznań	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia religie, które były wyznawane w XVI-wiecznej Polsce – przedstawia sytuację innowierców w Polsce, wskazuje na wprowadzony przez sejm pokój religijny – wymienia mniejszości narodowe zamieszkujące ziemie polskie 	<ul style="list-style-type: none"> – określa przyczyny zahamowania reformacji na ziemiach polskich – podaje datę uchwalenia konfederacji warszawskiej i jej główne postanowienia – wskazuje, które grupy ludności w Polsce przyjmowały luteranizm i kalwinizm – opisuje wybrane mniejszości narodowe zamieszkujące ziemie polskie – wyjaśnia, kim byli bracia polscy 	<ul style="list-style-type: none"> – lokalizuje na mapie Polski tereny, na których dominowali luteranie, kalwini, prawosławni – omawia działalność jezuitów i wyjaśnia ich wpływ na zahamowanie reformacji w Polsce – opisuje wszystkie mniejszości narodowe zamieszkujące ziemie polskie – uzasadnia, że Rzeczpospolita była krajem wielu kultur 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie aktu konfederacji warszawskiej dla zachowania tolerancji religijnej – lokalizuje na mapie Polski główne obszary, które zamieszkiwały mniejszości narodowe – charakteryzuje Kościół unicki – prezentuje nowatorski program nauczania Akademii Rakowskiej – przedstawia działalność braci polskich 	<ul style="list-style-type: none"> – porównuje rozwój reformacji i kontrreformacji w państwach zachodniej Europy i w Polsce – uzasadnia określenie, że XVI-wieczna Polska była krajem bez stosów
12. Pierwsza wolna elekcja	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, na czym polegała elekcja króla, podaje, kiedy i dlaczego doszło do niej po raz pierwszy – wskazuje pierwszego króla elekcyjnego 	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje miejsce pierwszej wolnej elekcji, wymienia zasady, które obowiązywały podczas elekcji – wyjaśnia, czemu służyły artykuły henrykowskie i <i>pacta conventa</i> – przedstawia krótko panowanie 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia okoliczności uchwalenia artykułów henrykowskich i wymienia ich główne zapisy – wymienia zobowiązania Henryka Walezego zawarte w dokumencie <i>pacta conventa</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie artykułów henrykowskich dla zachowania zasad polskiego ustroju – ocenia postawę króla Henryka Walezego wobec Polski i Polaków 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie artykułów henrykowskich dla pozycji monarchy w Polsce – przedstawia wady i zalety wyboru króla drogą elekcji

	– wymienia nazwy dwóch dokumentów, które nowo wybrany król musiał przyjąć – poprawnie stosuje pojęcia: <i>elekcja, elekt, zasada</i> viritim	Henryka Walezego – poprawnie stosuje pojęcia: <i>interrex, zasada jednomyślności</i>	– podaje powody ucieczki króla Henryka Walezego z Polski	– poprawnie stosuje pojęcie <i>monarchia elekcyjna</i>	– wskazuje zagrożenia wynikające z okresu bezkrólewia
Dział 4. Stulecie wojen		II PÓLROCZE			
13. Wojny Rzeczypospolitej w pierwszej połowie XVII wieku	– wie, kim był Zygmunt Waza, przedstawia okoliczności, w których został królem Polski – łączy Zygmunta Wazę z początkiem panowania tej dynastii w Polsce – wymienia konflikty zbrojne, do których doszło za panowania Zygmunta Wazy – zna bitwę pod Kircholmem – wyjaśnia pojęcie <i>husaria</i>	– podaje przyczyny konfliktu Polski ze Szwecją, Rosją i Turcją, wymienia rezultaty tych zmagania – wie, kim byli: Jan Karol Chodkiewicz i Stanisław Żółkiewski, wskazuje ich największe sukcesy militarne – opisuje najważniejsze elementy uzbrojenia husarza	– relacjonuje przebieg elekcji z 1587 r. – omawia przebieg wojen ze Szwecją, Rosją, Turcją, wskazując miejsca bitew na mapie – podaje zapisy traktatów pokojowych kończących te wojny – opisuje pełne uzbrojenie husarza – ocenia siłę bitewną i omawia sposób walki husarii na przykładzie bitwy pod Kluszynem – poprawnie stosuje pojęcia: <i>hospodar, elektor</i>	– podaje przyczyny konfliktu ze Szwecją, z Rosją i Turcją, dzieląc je na pośrednie i bezpośrednie – ocenia przebieg kampanii wojennych, analizując główne bitwy – analizuje skutki traktatów pokojowych zawieranych w trakcie wojen oraz po ich zakończeniu – wskazuje na mapie tereny, których dotyczyły traktaty pokojowe – łączy zakończenie wojny z Rosją z początkiem panowania w tym kraju nowej dynastii	– wyjaśnia okoliczności, w których Prusy Książęce i Brandenburgia połączyły się unią personalną – ocenia postawę szlachty wobec obowiązku walki w służbie ojczyzny – dokonuje oceny panowania króla Zygmunta III Wazy
14. Powstanie Chmielnickiego i wojna z Rosją	– lokalizuje na mapie Ukrainę – wyjaśnia, kim byli Kozacy, wskazuje tereny, które zamieszkiwali – wymienia strony konfliktu podczas powstania Chmielnickiego – wymienia najważniejsze przyczyny wybuchu powstania Chmielnickiego oraz jego główne skutki – poprawnie stosuje pojęcie <i>autonomia</i>	– lokalizuje na mapie tereny zamieszkałe przez Kozaków – wie, czym był rejestr, wskazuje różnice między Kozakami należącymi do rejestru i nienależącymi do niego – wie, kim był Bohdan Chmielnicki – wymienia przyczyny powstania Chmielnickiego – podaje przyczyny wybuchu wojny z Rosją – wymienia postanowienia rozejmu podpisanego w Andruszowie w 1667 r.	– omawia przebieg powstania Chmielnickiego, wskazując na mapie jego zasięg i miejsca ważniejszych bitew, zna ich rezultat – przedstawia zapisy ugody w Perejasławiu w 1654 r. i relacjonuje przebieg wojny z Rosją – zna rezultaty powstania Chmielnickiego i wojny z Rosją dla wszystkich stron konfliktu – omawia postanowienia pokoju Grzymułtowskiego z 1686 r.	– lokalizuje na mapie Sicz Zaporoską – omawia relacje polskiej szlachty i Kozaków nierejestrowych – wyjaśnia, dlaczego Kozacy chcieli zwiększenia rejestru – opisuje postać Bohdana Chmielnickiego – analizuje plany Rosji i Chmielnickiego wobec Ukrainy – ocenia polską politykę wobec Kozaków	– omawia koncepcję utworzenia Rzeczypospolitej Trojga Narodów – porównuje ugody w Perejasławiu i Hadiaczu, wyjaśnia ich znaczenie – analizuje postanowienia rozejmu andruszowskiego
15. Potop szwedzki	– wskazuje roszczenie króla Jana Kazimierza do korony szwedzkiej jako jedną z przyczyn konfliktu – wyjaśnia określenie potop szwedzki w kontekście tej wojny – wie o obronie Jasnej Góry i wyjaśnia jej znaczenie dla dalszego przebiegu wojny – zna podstawowe postanowienia traktatu pokojowego kończącego wojnę Polski ze Szwecją	– podaje przyczyny najazdu Szwedów na Polskę w 1655 r. – przedstawia początkową fazę wojny – omawia obronę Jasnej Góry i złożenie ślubów lwowskich – wyjaśnia charakter działań prowadzonych przeciwko Szwedom przez Stefana Czarnieckiego – podaje miejsce podpisania traktatu pokojowego oraz datę końca wojny, wymienia jego postanowienia – poprawnie stosuje pojęcia: <i>wojna podjazdowa, abdykacja</i>	– podaje cele polityki zagranicznej Szwedów – przedstawia sytuację wewnętrzną Rzeczypospolitej w przededniu najazdu – przedstawia poczynania Szwedów w zajętej części Rzeczypospolitej – wyjaśnia znaczenie ogłoszenia ślubów lwowskich dla dalszego przebiegu wojny – wymienia państwa, które włączyły się do wojny po obu stronach konfliktu – omawia podpisanie traktatów welawsko-bydgoskich – ocenia postanowienia pokoju w Oliwie	– lokalizuje na mapie zasięg działań wojennych i miejsca ważniejszych bitew – omawia sytuację międzynarodową Polski podczas potopu szwedzkiego, wskazuje zawierane sojusze – ocenia decyzję króla o podpisaniu traktatów welawsko-bydgoskich – wymienia skutki potopu szwedzkiego	– ocenia zachowanie szlachty i magnaterii w pierwszej fazie wojny – analizuje decyzję króla Jana Kazimierza dotyczącą abdykacji i wskazuje to wydarzenie jako koniec rządów Wazów w Polsce

<p>16. Wojny z Turcją w drugiej połowie XVII wieku</p>	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia przyczyny wojny z Turcją - wie, kim był Jan Sobieski - przedstawia ogólnie bitwę pod Wiedniem i udział w niej Polaków - zna datę 1683 r. - poprawnie stosuje pojęcie <i>haracz</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - omawia ogólnie przebieg wojny z Turcją - przedstawia dokonania Jana Sobieskiego podczas wojny - wie, że w trakcie wojny doszło do bitwy pod Chocimiem, zna jej wynik - przedstawia postanowienia rozejmu kończącego wojnę w 1676 r. - omawia przebieg i skutek odsieczy wiedeńskiej - poprawnie stosuje pojęcia: <i>weszyr</i>, <i>koalicja</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - lokalizuje na mapie tereny związane z wojną z Turcją i odsieczą wiedeńską - podaje postanowienia pokoju zawartego w Buczaczu - wyjaśnia, co oznaczała dla Polski konieczność płacenia Turcji haraczu - łączy zwycięstwo chocimskie z wyborem Jana Sobieskiego na króla Polski - podaje przyczyny zawarcia sojuszu antytureckiego między Polską i Austrią oraz wyjaśnia wpływ wiktorii wiedeńskiej na postrzeganie Polski w Europie - przedstawia postanowienia pokoju w Karłowicach 	<ul style="list-style-type: none"> - omawia trudne położenie Polski jako tło zawarcia pokoju w Buczaczu - wykazuje różnicę między pokojem w Buczaczu a rozejmem z 1676 r. - dostrzega bohaterską postawę polskiego wojska w bitwie pod Wiedniem - wyjaśnia określenie <i>przedmurze chrześcijaństwa</i> w odniesieniu do Polski - wykazuje związek między zawarciem pokoju w Karłowicach a końcem europejskiej koalicji antytureckiej - wymienia następcę króla Jana III Sobieskiego na polskim tronie - poprawnie stosuje pojęcie <i>czambuł</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - analizuje obraz Jana Matejki <i>Sobieski pod Wiedniem</i> - wskazuje talent Sobieskiego jako jedną z głównych przyczyn sukcesów w walce z Turcją - wyjaśnia określenie <i>Lew Lechistanu</i> w odniesieniu do Jana III Sobieskiego
<p>17. Kryzys Rzeczypospolitej</p>	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia konsekwencje długoletnich wojen dla sytuacji gospodarczej w kraju - wyjaśnia, czym było <i>liberum veto</i>, łączy je z zakłócaniem prac sejmów - dostrzega wzrost wpływów magnaterii - opisuje ogólnie pozycję Polski na arenie międzynarodowej pod koniec XVII w. 	<ul style="list-style-type: none"> - wskazuje kres koniunktury na zboże jako czynnik wpływający negatywnie na sytuację gospodarczą Polski - rozumie związek między kryzysem gospodarczym a wzrostem obciążeń chłopów - wyjaśnia zasadę stosowania <i>liberum veto</i> podczas obrad sejmów oraz podaje tego skutki - łączy pierwsze użycie <i>liberum veto</i> z posłem Władysławem Sicińskim - wykazuje dominującą rolę magnaterii w społeczeństwie polskim (początek oligarchii magnackiej) - wyjaśnia rolę klientów magnaterii - poprawnie stosuje pojęcia: <i>anarchia</i>, <i>oligarchia magnacka</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - przedstawia sytuację w Polsce w drugiej połowie XVII w. - omawia próby wzmocnienia władzy królewskiej podejmowane przez przedstawicieli dynastii Wazów - wykazuje wpływ magnaterii na niepowodzenie reform królewskich - ocenia stosowanie zasady <i>liberum veto</i> - dostrzega rosnącą rolę stronnictw magnackich w kraju - omawia rokosz Lubomirskiego - przedstawia ogólnie upadek znaczenia Rzeczypospolitej pod koniec XVII w. 	<ul style="list-style-type: none"> - analizuje przyczyny i przebieg kryzysu gospodarczego w Polsce w drugiej połowie XVII w. - analizuje proces wzrostu znaczenia magnaterii - wykazuje negatywny wpływ magnatów na sytuację w kraju - wyjaśnia, na czym polegała słabość zasady elekcyjności tronu 	<ul style="list-style-type: none"> - ocenia skutki wojen prowadzonych przez Polskę w XVII w. pod kątem zmian gospodarczych, społecznych i politycznych
<p>18. Barok w Polsce</p>	<ul style="list-style-type: none"> - przedstawia ogólnie charakter baroku - wie, czym był sarmatyzm - wymienia przykładowych przedstawicieli literatury i nauki doby baroku - podaje przykład budowy barokowej w Polsce - poprawnie stosuje pojęcia: <i>barok</i>, <i>sarmatyzm</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - omawia mentalność ludzi baroku - charakteryzuje sarmatyzm - nazywa i wskazuje elementy ubioru polskiego sarmaty - łączy nazwiska kilku przedstawicieli literatury i nauki doby baroku z ich dorobkiem - wymienia elementy architektury barokowej - wyjaśnia, czym są portrety trumienne - poprawnie stosuje pojęcia: <i>kalwaria</i>, <i>dewocja</i>, <i>żupan</i>, <i>kontusz</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia pozytywne i negatywne cechy sarmatyzmu - omawia elementy stroju polskiego sarmaty - podaje przedstawicieli literatury i sztuki polskiego baroku oraz przedstawia ogólnie ich dorobek - uzasadnia wartość portretów trumiennych jako źródeł historycznych - na podstawie cech budowy wskazuje te w stylu barokowym - poprawnie stosuje pojęcia: <i>ksenofobia</i>, <i>pas słucki</i>, <i>karabela</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - przedstawia stopniowe odchodzenie przez szlachtę od zasad tolerancji religijnej - ocenia wpływ sarmatyzmu na sytuację w Rzeczypospolitej - charakteryzuje strój szlachcianek - omawia poglądy Piotra Skargi - poprawnie stosuje pojęcie <i>publicystyka</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - dostrzega rozdźwięk między kulturą i obyczajowością sarmacką a francuskimi wpływami na dworze królewskim - porównuje założenia epoki renesansu i baroku - wskazuje budowlę barokowe w swoim regionie
<p>Dział 5. Europa i świat w wiekach XVII i XVIII</p>					

<p>19. Rewolucja w Anglii</p>	<ul style="list-style-type: none"> – omawia ogólnie przyczyny wybuchu wojny domowej w Anglii – wyjaśnia, kim byli purytanie – podaje, co się stało w wyniku wojny z królem Karolem I – wie, kim był Oliver Cromwell, łączy go z okresem republiki w Anglii – przedstawia najważniejsze skutki rewolucji angielskiej – poprawnie stosuje pojęcia: <i>rewolucja, parlament</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – ogólnie omawia politykę Karola I Stuarta wobec parlamentu – wyjaśnia, kim byli <i>gentry</i> – przedstawia poglądy członków królewskiej opozycji: <i>gentry</i> i purytanów – przedstawia ogólnie przebieg wojny domowej i łączy jej zakończenie z ustanowieniem republiki w Anglii – omawia czasy republiki – przedstawia okoliczności powrotu Stuartów na angielski tron – wymienia postanowienia <i>Deklaracji praw narodu angielskiego</i> i łączy je z początkiem parlamentaryzmu w Anglii – wyjaśnia, czym była monarchia parlamentarna w Anglii 	<ul style="list-style-type: none"> – analizuje przyczyny rewolucji w Anglii – omawia dyktaturę Cromwella – podaje przyczyny detronizacji Jakuba II i okoliczności objęcia władzy przez Wilhelma III Orańskiego – charakteryzuje dokumenty rewolucji: akt nawigacyjny, <i>Habeas Corpus Act</i>, <i>Deklarację praw narodu angielskiego</i> – wyjaśnia wpływ dokumentu <i>Habeas Corpus Act</i> na ograniczenie władzy króla – omawia cechy monarchii parlamentarnej – poprawnie stosuje pojęcie chwalebna rewolucja 	<ul style="list-style-type: none"> – ocenia znaczenie rewolucyjnych dokumentów dla króla, społeczeństwa i państwa – przedstawia gospodarcze i międzynarodowe znaczenie wprowadzenia aktu nawigacyjnego – analizuje specyfikę chwalebnej rewolucji – wskazuje różnice między rządami sprawowanymi przez króla a monarchią parlamentarną – wyjaśnia, dlaczego wydarzenia w Anglii są nazywane rewolucją 	<ul style="list-style-type: none"> – ocenia politykę poszczególnych władców Anglii poznanych na lekcji – podejmuje dyskusję na temat możliwości wypracowania kompromisu między królem a parlamentem – analizuje stwierdzenie, <i>że król panuje, ale nie rządzi</i>, które odnosi się do monarchii parlamentarnych
<p>20. Absolutyzm Ludwika XIV</p>	<ul style="list-style-type: none"> – wie, kim byli: kardynał Richelieu, Ludwik XIV – łączy postać kardynała Richelieu z początkiem monarchii absolutnej we Francji – określa pozycję króla Ludwika XIV w państwie, wskazuje na jego walkę z opozycją – omawia ogólnie politykę gospodarczą we Francji za panowania Ludwika XIV – kojarzy panowanie Ludwika XIV ze wzrostem potęgi Francji – łączy Ludwika XIV z określeniem Król Słońce – poprawnie stosuje pojęcia: <i>monarchia absolutna, Bastylia</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – wie, kim byli: Henryk IV Burbon, Ludwik XIII – wymienia cechy polityki wewnętrznej kardynała Richelieu – charakteryzuje absolutyzm Ludwika XIV – definiuje system merkantylizmu i wiąże go z postacią ministra Colberta – omawia sposoby walki króla Ludwika XIV z opozycją – wie, że Bastylia była symbolem królewskiego absolutyzmu – poprawnie stosuje pojęcie <i>Stany Generalne</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, na czym polega scentralizowany system rządów – wie, kim jest intendent – dokonuje analizy systemu merkantylizmu – podaje datę odwołania edyktu nantejskiego i ocenia skutki tej decyzji dla gospodarki Francji – wymienia główne kierunki polityki zagranicznej Ludwika XIV – wskazuje na rosnącą popularność kultury francuskiej w XVII w. – charakteryzuje położenie chłopów w XVII-wiecznej Francji – poprawnie stosuje pojęcia: <i>szlachta urzędnicza, emigrant</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – ocenia politykę prowadzoną przez kardynała Richelieu – wyjaśnia odnoszące się do Ludwika XIV określenie Król Słońce wie, jak powstała grupa szlachty urzędniczej we Francji – analizuje pozytywne i negatywne aspekty panowania Ludwika XIV – omawia główne kierunki polityki zagranicznej Ludwika XIV – lokalizuje na mapie tereny opanowane przez Francję – wykazuje związek między położeniem chłopstwa a wybuchami licznych powstań 	<ul style="list-style-type: none"> – porównuje pozycję króla w monarchii parlamentarnej i monarchii absolutnej – rozważa wpływ merkantylizmu na państwo i jego gospodarkę – ocenia pozycję Ludwika XIV, odnosząc się do budowy pałacu w Wersalu
<p>21. Oświecenie</p>	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia nazwę epoki i wskazuje jej symbolikę – wymienia te kierunki nauki, w których dokonał się największy postęp – wyjaśnia teorię praw naturalnych jednostki i podaje przykładowe prawa naturalne – opisuje główne założenia 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia i omawia racjonalizm oraz empiryzm jako dwa kierunki filozoficzne dominujące w oświeceniu – przedstawia przynajmniej jednego naukowca czasów oświecenia i opisuje jego dokonania – opisuje teorię trójpodziału władzy Monteskiusza – przedstawia ogólnie zasadę suwerenności narodu 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia pojęcia: <i>ateizm, deizm</i> – zna i opisuje dokonania naukowców czasów oświecenia – wymienia wynalazki wykorzystywane w celach naukowych – wyjaśnia cel wprowadzenia trójpodziału władzy przez Monteskiusza – zna teorię umowy społecznej i zasadę suwerenności narodu Jana Jakuba Rousseau 	<ul style="list-style-type: none"> – łączy idee oświecenia z osiągnięciami epoki – łączy Woltera z hasłem tolerancji – analizuje i ocenia zasadę umowy społecznej – dostrzega związek umowy społecznej i zasady suwerenności z możliwością ograniczenia lub pozbawienia władzy króla – podaje instytucje popularyzujące wiedzę i przykładowe nośniki wiedzy 	<ul style="list-style-type: none"> – ocenia zasadność stosowania trójpodziału władzy w praktyce, porównuje tę zasadę z ówczesnymi ustrojami panującymi w Europie – podaje przykłady państw, w których jest stosowany monteskiuszowski trójpodział władzy

	<p>teorii trójpodziału władzy Monteskiusza</p> <ul style="list-style-type: none"> – wie, że z epoką oświecenia jest związany architektoniczny styl klasyczny – poprawnie stosuje pojęcia: <i>oświecenie, zabobon, prawa naturalne, trójpodział władzy</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia ogólnie sposoby popularyzowania wiedzy w oświeceniu – wyjaśnia nazwę klasycyzm – podaje cechy architektury klasycystycznej 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia i definiuje formy literackie upowszechnione w oświeceniu – omawia założenia literatury oświeceniowej – na podstawie cech wskazuje budowlę klasycystyczne – wie, czym była <i>Encyklopedia</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje rolę teatru w popularyzowaniu ideałów epoki – wymienia przykłady budowli klasycystycznych – wie, jaką funkcję pełniły salony literackie – wyjaśnia, czym była masoneria 	<ul style="list-style-type: none"> – podaje współczesne przykłady łamania oświeceniowych praw człowieka – wskazuje budowlę w stylu klasycystycznym w swojej okolicy
22. Rosja, Prusy i Austria w XVIII wieku	<ul style="list-style-type: none"> – wie, kim byli: Piotr I Wielki, Fryderyk II Wielki, Maria Teresa i Józef II, łączy ich z krajami, w których rządzą – wymienia przynajmniej jedną reformę Piotra I mającą na celu unowocześnienie Rosji – określa charakter reform Fryderyka II Wielkiego oraz Marii Teresy i Józefa II 	<ul style="list-style-type: none"> – lokalizuje na mapie Rosję, Prusy i Austrię – wymienia reformy cara Piotra I zmierzające do unowocześnienia Rosji – wymienia reformy Fryderyka II Wielkiego i wyjaśnia, w czym przejawiał się militarizm Prus – wymienia reformy Marii Teresy i Józefa II – wskazuje cechy absolutyzmu oświeconego – prawidłowo posługuje się pojęciami: <i>bojar, Duma Bojarska, absolutyzm, cenzura</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje podróż Piotra I Wielkiego po Europie – omawia reformy polityczne, wojskowe i gospodarcze dokonane z inicjatywy Piotra I – charakteryzuje panowanie Katarzyny II w Rosji – podaje datę powstania Królestwa Prus – omawia oświeceniowe reformy Fryderyka II Wielkiego – ocenia znaczenie militarnych reform władców pruskich dla polityki zewnętrznej państwa – dokonuje porównania polityki wewnętrznej Marii Teresy i Józefa II – wyjaśnia różnicę między absolutyzmem a absolutyzmem oświeconym 	<ul style="list-style-type: none"> – ocenia politykę wewnętrzną cara Piotra I – ocenia rządy carycy Katarzyny II Wielkiej – prezentuje ogólnie sytuację Prus w drugiej połowie XVII w. i na początku XVIII w. – wyjaśnia, kim byli: Fryderyk Wilhelm i Fryderyk Wilhelm I, przedstawia ich dokonania – łączy postać króla Fryderyka II z zaborem Śląska państwu austriackiemu – wykazuje związek między przemysłem, administracją i szkolnictwem w Prusach a militarystką tego państwa – ocenia wpływ reform Marii Teresy i Józefa II na funkcjonowanie państwa austriackiego 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, dlaczego władcy oświeceniowi przywiązywali tak dużą wagę do rozwoju szkolnictwa – wybiera po trzy najważniejsze, według siebie, reformy wprowadzone w Rosji, Prusach i Austrii, a następnie uzasadnia wybór
23. Powstanie Stanów Zjednoczonych Ameryki	<ul style="list-style-type: none"> – podaje państwa, które założyły swoje kolonie w Ameryce Północnej, wymienia te dominujące – nakreśla tło konfliktu między angielskimi koloniami a metropolią, wie, że doprowadziło to do wybuchu wojny – wie, kim był Jerzy Waszyngton – podaje datę uchwalenia <i>Deklaracji niepodległości</i>, wymienia jej postanowienia i łączy ją z powstaniem nowego państwa – Stanów Zjednoczonych Ameryki – podaje rok uchwalenia amerykańskiej konstytucji – prawidłowo posługuje się pojęciem <i>metropolia</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – lokalizuje na mapie trzynaście kolonii angielskich – podaje przyczyny narastania konfliktu między koloniami a metropolią – opisuje wydarzenie zwane bostońskim picciem herbaty – wyjaśnia, czym był Kongres Kontynentalny, kiedy i w jakim celu został zwołany – wyjaśnia znaczenie <i>Deklaracji niepodległości</i> dla dalszego przebiegu działań po obu stronach konfliktu – wymienia Polaków biorących udział w wojnie o niepodległość Stanów Zjednoczonych – przedstawia zapisy pokoju podpisanego w 1783 r. – wymienia władze powstałe w myśl amerykańskiej konstytucji i podaje ich prerogatywy – prawidłowo posługuje się pojęciem <i>Wielka Brytania</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – analizuje politykę Wielkiej Brytanii wobec swoich kolonii w Ameryce Północnej – wymienia różnice gospodarcze pomiędzy koloniami północnymi a południowymi – zna postać Tomasza Jeffersona – omawia ogólnie przebieg wojny o niepodległość Stanów Zjednoczonych i udział w niej Polaków – dostrzega doniosłość uchwalenia pierwszej konstytucji na świecie – omawia organizację, ustrój i administrację Stanów Zjednoczonych w myśl konstytucji tego kraju – wskazuje, do których mieszkańców Stanów Zjednoczonych nie odnosiły się zapisy konstytucji – prawidłowo posługuje się pojęciami: <i>gubernator, federacja, stan, republika prezydencka</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – lokalizuje na mapie kolonie państw europejskich w Ameryce Północnej – wyjaśnia różnice między polityką Francji i Wielkiej Brytanii we własnych koloniach w Ameryce Północnej – odnosi konkretne zapisy <i>Deklaracji niepodległości</i> do idei oświeceniowych – wyjaśnia, dlaczego Francja przyłączyła się do konfliktu, stając po stronie Stanów Zjednoczonych – uzasadnia, dlaczego Kościuszko i Pułaski są uznawani przez Amerykanów za ich bohaterów narodowych – wskazuje na oświeceniowe normy, które znalazły odzwierciedlenie w amerykańskiej konstytucji 	<ul style="list-style-type: none"> – ocenia działania kolonistów podejmowane w kierunku uzyskania niepodległości – analizuje konstytucję Stanów Zjednoczonych pod kątem realizacji oświeceniowej umowy społecznej i trójpodziału władzy – wymienia przykłady upamiętnienia w Stanach Zjednoczonych postaci Tadeusza Kościuszki i Kazimierza Pułaskiego

Dział 6. Rzeczpospolita w XVIII wieku					
24. Czasy saskie	<ul style="list-style-type: none"> – wie, że następcą Augusta II był jego syn August III – wymienia nazwy stronnictw magnackich z czasów panowania Augusta III – wymienia przykładowe postulaty reform głoszonych w okresie panowania Augusta III 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia ogólnie przebieg elekcji z 1733 r. i jej wynik – zna okoliczności utraty władzy przez Stanisława Leszczyńskiego na rzecz Augusta III – przedstawia ogólnie stronnictwa magnackie czasów saskich i ich dążenia – wymienia reformatorów czasów saskich i łączy ich z ogłoszonymi postulatami – wyjaśnia, czym było Collegium Nobilium – wymienia wybrane działania króla Augusta III na polu gospodarczym i kulturalnym – prawidłowo posługuje się pojęciem <i>czasy saskie</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – relacjonuje udział Rosji i Austrii w elekcji z 1733 r. oraz wyjaśnia przyczyny niechęci tych państw wobec króla Stanisława Leszczyńskiego – wskazuje państwa, z którymi współpracowały stronnictwa magnackie – omawia całościowo program reform oraz podaje nazwy dzieł Stanisława Leszczyńskiego i Stanisława Konarskiego – omawia działalność Collegium Nobilium – prawidłowo posługuje się pojęciem <i>ambasador</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – ocenia stronnictwa Czartoryskich i Potockich – analizuje i ocenia programy naprawy Rzeczypospolitej na przykładzie pism Stanisława Leszczyńskiego i Stanisława Konarskiego – udowadnia, właściwie argumentując, że czasy saskie to okres odbudowy gospodarczej i kulturalnej kraju – wykazuje słuszność powiedzenia: <i>Za króla Sasa jedz, pij i popuszczaj pasa</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – argumentuje stwierdzenie: <i>Nierządem Polska stoi</i> – porównuje postulaty Stanisława Leszczyńskiego i Stanisława Konarskiego, odnosi je do idei oświeceniowych – ocenia czasy saskie i panowanie dwóch władców z dynastii Wettinów w Polsce
25. Ostatnia wolna elekcja	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia ostatniego elekcyjnego króla Polski – określa charakter reform króla z początków jego panowania, podaje jeden przykład – wie, czym była konfederacja barska i dlaczego została zawieszona – podaje datę I rozbioru Polski i wymienia państwa biorące w nim udział – wyjaśnia, czym była Komisja Edukacji Narodowej 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia daty panowania ostatniego elekcyjnego króla Polski – charakteryzuje ogólnie reformy podejmowane przez króla w pierwszym okresie panowania – określa ogólnie przyczyny interwencji Rosji w Polsce – podaje cele konfederacji barskiej – wie o sejmie rozbiorowym i łączy go z powstaniem Rady Nieustającej i Komisji Edukacji Narodowej – opisuje ogólnie działalność Rady Nieustającej i Komisji Edukacji Narodowej – lokalizuje na mapie zasięg I rozbioru – prawidłowo posługuje się pojęciami: <i>interwencja, dysydent</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – dostrzega wpływ Rosji na sytuację w Polsce – wie, dla kogo została stworzona i w jakim duchu miała kształcić Szkoła Rycerska – wyjaśnia, czym były prawa kardynalne, wymienia ich główne zapisy – wyjaśnia znaczenie praw kardynalnych dla wzrostu zależności Polski od wpływów Rosji – omawia działalność konfederacji barskiej – wymienia obszary zajęte przez Prusy, Rosję i Austrię w wyniku I rozbioru – wie, kim byli: Tadeusz Rejtan, Hugo Kołłątaj, Ignacy Potocki 	<ul style="list-style-type: none"> – relacjonuje przebieg elekcji z 1764 r. – wymienia konfederacje szlacheckie związane w opozycji do króla i wyjaśnia cel ich działania – ocenia działalność Rady Nieustającej oraz Komisji Edukacji Narodowej – wyjaśnia, na czym polegała działalność Towarzystwa do Ksiąg Elementarnych – korzystając z mapy, nazywa terytoria zajęte przez poszczególne państwa zaborcze w I rozbiorze 	<ul style="list-style-type: none"> – analizuje okoliczności przejścia władzy przez króla Poniatowskiego – ocenia działanie króla Stanisława Augusta Poniatowskiego, mierząc się z krytyczną opinią historyków – analizuje i ocenia wpływ I rozbioru na sytuację gospodarczą państwa – analizuje obraz Jana Matejki <i>Rejtan. Upadek Polski</i>
26. Sejm Wielki i Konstytucja 3 maja	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, czym był Sejm Wielki, podaje, w jakich latach obradował – wymienia stronnictwa polityczne Sejmu Wielkiego – określa charakter reform podejmowanych przez Sejm Wielki – podaje datę dzienną uchwalenia Konstytucji 3 maja 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia okoliczności zwołania Sejmu Wielkiego – charakteryzuje ogólnie stronnictwa polityczne utworzone na początku obrad Sejmu Wielkiego – przedstawia najważniejsze reformy Sejmu Wielkiego – omawia zmiany, które wprowadziła konstytucja w funkcjonowaniu państwa – omawia trójpodział władzy 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia przyczyny i skutki zawieszenia konfederacji na początku obrad Sejmu Wielkiego – prezentuje szczegółowo cele stronnictw ukształtowanych podczas Sejmu Wielkiego, wymienia ich przedstawicieli – omawia reformy Sejmu Wielkiego – podaje szczegółowo zakres reform wprowadzonych przez Konstytucję 3 maja, dokonuje ich oceny, wskazuje te nawiązujące do ideałów oświeceniowych 	<ul style="list-style-type: none"> – ocenia reformy Sejmu Wielkiego – wie, czym była czarna procesja – zna postać Jana Dekerta – analizuje zakres zadań władzy wykonawczej, ustawodawczej i sądowniczej, określonych w Konstytucji 3 maja – wyjaśnia okoliczności ustanowienia orderu <i>Virtuti Militari</i> – korzystając z mapy, nazywa terytoria zajęte przez poszczególne państwa zaborcze w II rozbiorze 	<ul style="list-style-type: none"> – ocenia działalność poszczególnych stronnictw Sejmu Wielkiego – wyjaśnia znaczenie czarnej procesji dla poprawy położenia mieszczaństwa – porównuje zapisy Konstytucji 3 maja i amerykańskiej konstytucji w zakresie realizacji idei oświeceniowych

	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, czym była konfederacja targowicka i dlaczego została zawiązana – podaje datę II rozbioru i państwa biorące w nim udział 	<ul style="list-style-type: none"> wprowadzony przez Konstytucję 3 maja – wskazuje inicjatorów konfederacji targowickiej – podaje przyczyny wybuchu wojny w obronie Konstytucji 3 maja i datę jej zakończenia – lokalizuje na mapie zasięg II rozbioru – prawidłowo posługuje się pojęciem <i>Sejm Czteroletni</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia osoby, które w największym stopniu przyczyniły się do uchwalenia konstytucji w 1791 r. – dostrzega zależność targowiczaniek – zdrajca – wymienia bohaterów i ważniejsze bitwy wojny w obronie Konstytucji 3 maja – wymienia obszary zajęte przez Prusy i Rosję w wyniku II rozbioru 		<ul style="list-style-type: none"> – ocenia działania konfederatów targowickich – ocenia postawę króla w kontekście wojny w obronie Konstytucji 3 maja i jego przystąpienia do konfederacji targowickiej
27. Powstanie kościuszkowskie i upadek Polski	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, kim był Tadeusz Kościuszko – zna datę rozpoczęcia insurekcji i wskazuje jej cele – wymienia jedną bitwę, do której doszło podczas insurekcji – zna rezultat insurekcji – podaje datę III rozbioru i państwa biorące w nim udział – prawidłowo posługuje się pojęciami: insurekcja, naczelnik 	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje początek powstania i bitwę pod Raclawicami – łączy postać Jana Kilińskiego z wyparciem wojsk rosyjskich z Warszawy – wskazuje cel ogłoszenia uniwersału połanieckiego i wymienia jego zapisy – wymienia ważniejsze bitwy powstania – łączy początek upadku powstania z klęską Polaków pod Maciejowicami – lokalizuje na mapie zasięg III rozbioru 	<ul style="list-style-type: none"> – wie, jaki los spotkał zwolenników reform po upadku Konstytucji 3 maja – wyjaśnia znaczenie przysięgi Kościuszki złożonej na krakowskim rynku – wymienia uprawnienia Kościuszki jako naczelnika powstania – opisuje ważniejsze bitwy powstania – wyjaśnia, kim byli kosynierzy – wymienia zapisy uniwersału połanieckiego – przedstawia rzeź Pragi – wymienia obszary zajęte przez Prusy, Rosję i Austrię w wyniku III rozbioru – wie, kim byli: Wojciech Bartos, Jan Henryk Dąbrowski 	<ul style="list-style-type: none"> – prezentuje działalność zwolenników Konstytucji 3 maja po II rozbiorze Polski – wie, czego dotyczyła przysięga Tadeusza Kościuszki złożona na krakowskim rynku – wyjaśnia znaczenie zwycięstwa odniesionego w bitwie pod Raclawicami i dostrzega zaangażowanie kosynierów w tej bitwie – prezentuje działania powstańcze na Litwie – ocenia postanowienia uniwersału połanieckiego i jego skuteczność – relacjonuje przebieg powstania latem i jesienią 1794 r. – w kontekście upadku powstania wyjaśnia znaczenie przegranej przez Polaków bitwy pod Maciejowicami – korzystając z mapy, nazywa terytoria zajęte przez poszczególne państwa zaborcze w III rozbiorze – wie, kim byli: Jakub Jasiński, Aleksander Suworow 	<ul style="list-style-type: none"> – ocenia słuszność decyzji o rozpoczęciu powstania – uzasadnia opinię, że powstanie kościuszkowskie uznawane jest za pierwsze powstanie narodowe – wykazuje związek między III rozbiorom a upadkiem Polski – analizuje przyczyny upadku Rzeczypospolitej
28. Czasy stanisławowskie	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia określenie czasy stanisławowskie i podaje jego cezurę czasową – wskazuje jeden przykład działania podejmowanego przez króla Stanisława Augusta Poniatowskiego na rzecz zreformowania kraju w duchu oświecenia – wyjaśnia, czym były obiady czwartkowe – łączy czasy stanisławowskie z oświeceniem i rozwojem stylu klasycystycznego w architekturze i sztuce 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia ogólnie działania króla Stanisława Augusta Poniatowskiego podejmowane na rzecz zreformowania kraju w duchu oświecenia – wymienia uczestników obiadów czwartkowych i tematy, które podczas nich omawiano – rozpoznaje i opisuje Łazienki Królewskie jako przykład klasycystycznej budowli 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia szczegółowo działania króla Stanisława Augusta Poniatowskiego na rzecz zreformowania kraju w duchu oświecenia – opisuje szerzej jednego z uczestników obiadów czwartkowych – omawia działalność Teatru Narodowego i czasopisma „Monitor” – wie, kim byli: Marcello Bacciarelli i Bernardo Bellotto (Canaletto), omawia ich działalność artystyczną 	<ul style="list-style-type: none"> – ocenia wkład króla Stanisława Augusta Poniatowskiego w rozwój kulturalny kraju i popularyzowanie idei oświeceniowych – przedstawia poglądy wybranych uczestników obiadów czwartkowych – analizuje proces popularyzacji idei oświecenia w Polsce na przykładzie działalności Teatru Narodowego i czasopisma „Monitor” – wie, kim byli: Wojciech Bogusławski, Julian Ursyn Niemcewicz, Franciszek Zabłocki 	<ul style="list-style-type: none"> – porównuje polskie oświecenie z oświeceniem europejskim

Dział 7. Rewolucja francuska i okres napoleoński w Europie					
29. Wielka Rewolucja Francuska	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia trzy stany francuskiego społeczeństwa w drugiej połowie XVIII w. – wie, kim był Ludwik XVI – podaje przyczynę zwołania Stanów Generalnych i wie, dlaczego było to wydarzenie przełomowe – wskazuje wydarzenie, które stało się symbolicznym początkiem rewolucji we Francji – wskazuje jako skutek rewolucji uchwalenie konstytucji i wprowadzenie monarchii konstytucyjnej we Francji 	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje trzy stany francuskiego społeczeństwa w drugiej połowie XVIII w. – ogólnie charakteryzuje króla Ludwika XVI i sytuację wewnętrzną Francji za jego panowania – przedstawia ogólnie rozwój wydarzeń od zwołania Stanów Generalnych po szturm na Bastylię – wyjaśnia, czym była Konstytuanta – omawia uchwalenie <i>Deklaracji praw człowieka i obywatela</i> oraz wymienia najważniejsze zawarte w niej prawa – zna datę uchwalenia konstytucji we Francji oraz wskazuje jej główne założenia 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia dążenia stanu trzeciego do poprawy swojej sytuacji społecznej i ekonomicznej – relacjonuje powołanie Zgromadzenia Narodowego i przekształcenie go w Zgromadzenie Konstytucyjne (Konstytuantę) – podaje cel obrad Zgromadzenia Konstytucyjnego – omawia szturm i zdobycie Bastylii, podaje datę dzienną tego wydarzenia oraz tłumaczy jego symboliczne znaczenie – wskazuje przyczyny wybuchu rewolucji francuskiej – wie o uwięzieniu króla Ludwika XVI – wyjaśnia, czym była monarchia konstytucyjna 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia dążenia stanu pierwszego i drugiego – analizuje korelację: pozycja danego stanu i jego wpływ na życie w państwie a reprezentacja ilościowa w społeczeństwie – analizuje i ocenia działania króla sprzeciwiającego się utworzeniu Zgromadzenia Narodowego – omawia rozszerzanie się nastrojów rewolucyjnych poza Paryż i wybuch powstania chłopskiego – analizuje i ocenia zapisy <i>Deklaracji praw człowieka i obywatela</i> – przedstawia okoliczności uwięzienia króla – wymienia zmiany wprowadzone przez Konstytuantę – omawia zapisy konstytucji francuskiej z 1791 r. – prawidłowo posługuje się pojęciami: <i>deputowany, agitator, konfiskata</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie uchwalenia konstytucji dla dziejów Francji – porównuje ustrój Francji sprzed rewolucji z tym wprowadzonym na mocy konstytucji z 1791 r.
30. Podboje napoleońskiej Francji	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, kim był Napoleon Bonaparte – wiąże Napoleona ze stanowiskiem pierwszego konsula, a następnie cesarza Francuzów – łączy Napoleona z prowadzeniem polityki opartej na ekspansji i wojnie – wyjaśnia, czym był Kodeks Napoleona – wskazuje wyprawę Napoleona na Rosję jako pierwszą dużą porażkę cesarza – wyjaśnia przyczyny abdykacji Napoleona 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia ogólnie sytuację międzynarodową Francji w okresie rządów dyktatoratu – omawia ogólnie okoliczności objęcia władzy przez Napoleona jako pierwszego konsula – wybiórczo opisuje politykę wewnętrzną Napoleona – omawia Kodeks Napoleona – opisuje akt koronacji Bonapartego na cesarza Francuzów – wymienia państwa będące głównymi wrogami Francji i wskazuje najważniejsze kierunki ekspansji Napoleona – w sposób ogólny przedstawia najważniejsze bitwy Napoleona z kolejnymi koalicjami – podaje przyczyny i skutki wyprawy Bonapartego na Rosję – wie o wojnie z koalicją z lat 1813–1814, zna datę i skutek bitwy pod Lipskiem – prawidłowo posługuje się pojęciem <i>bitwa narodów</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – łączy sukcesy Francji na froncie włoskim z postacią Napoleona – omawia obalenie dyktatoratu przez Napoleona i objęcie przez niego stanowiska pierwszego konsula – charakteryzuje politykę wewnętrzną Bonapartego – omawia zapisy Kodeksu Napoleona – analizuje przebieg i skutki kampanii wojennych napoleońskiej Francji oraz najważniejsze bitwy – wymienia postanowienia pokoju w Tylży i w Schönbrunn – podaje przyczyny oraz skutki wyprawy Napoleona na Rosję i wskazuje ją jako początek upadku Bonapartego – wymienia państwa koalicji antyfrancuskiej i relacjonuje przebieg wojny w latach 1813–1814 – podaje skutek walki z koalicją, wskazuje postanowienie pokoju paryskiego z 1814 r. – omawia abdykację i dalsze losy Bonapartego – prawidłowo posługuje się pojęciami: <i>blokada kontynentalna, laicyzacja</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia poszczególne fronty, na których Francja walczyła z państwami koalicji w okresie rządów dyktatoratu – dostrzega znaczenie pokoju w Tylży dla powstania Księstwa Warszawskiego – omawia przebieg wyprawy Napoleona na Rosję – wyjaśnia znaczenie epoki napoleońskiej dla Francji i Europy 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia sukcesy Napoleona w wojnie z państwami koalicji i charakteryzuje jego karierę wojskową oraz talent dowódczy – przedstawia skutki przejścia władzy przez Bonapartego dla republiki we Francji – omawia znaczenie koronacji Napoleona na cesarza Francuzów – wyjaśnia znaczenie Kodeksu Napoleona dla rozwoju prawa w Europie – ocenia znaczenie epoki napoleońskiej dla Francji i Europy – analizując opinie historyków na temat cesarza Francuzów, argumentuje za czarną lub białą legendą Napoleona – przedstawia polskie wątki w prywatnym życiu i w polityce Bonapartego

31. Legiony Polskie we Włoszech	<ul style="list-style-type: none"> – wie, kim był generał Jan Henryk Dąbrowski – wie, kiedy, gdzie i dlaczego powstały Legiony Polskie – wskazuje ogólnie rejony, w których walczyły Legiony Polskie – opisuje ogólnie okoliczności upadku Legionów Polskich 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia sytuację i dążenia Polaków na emigracji po 1795 r. – opisuje okoliczności utworzenia Legionów Polskich we Włoszech i łączy je z powstaniem pieśni, która została później polskim hymnem jako <i>Mazurek Dąbrowskiego</i> – przedstawia ogólnie walki, w których brały udział Legiony Polskie – omawia okoliczności wysłania Legionów Polskich na San Domingo i faktycznego końca tej formacji – prawidłowo posługuje się pojęciem <i>Galicja</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia stosunek Napoleona Bonapartego do sprawy odzyskania przez Polskę niepodległości – opisuje okoliczności powstania <i>Pieśni Legionów Polskich we Włoszech</i>, wskazuje jej autora – omawia, gdzie i kiedy walczyły Legiony Polskie, wskazuje ich szlak bojowy na mapie – omawia znaczenie powstania Legionów Polskich 	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje umundurowanie żołnierzy Legionów Polskich – łączy postać generała Karola Kniaziewiczza z Legią Naddunajską – dostrzega, że Legiony Polskie brały udział w walkach z włoskimi chłopami oraz na San Domingo, oddalając się tym samym od ideałów wolnościowych – prawidłowo posługuje się pojęciem <i>rogatywka</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – ocenia znaczenie utworzenia Legionów Polskich we Włoszech – charakteryzuje i ocenia stosunek Napoleona do sprawy polskiej
32. Księstwo Warszawskie	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie stosuje cezurę czasowe odnoszące się do lat istnienia Księstwa Warszawskiego – omawia ogólnie okoliczności powstania Księstwa Warszawskiego – przedstawia najważniejsze elementy ustroju Księstwa Warszawskiego 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia postanowienia pokoju w Tylży odnoszące się do sprawy polskiej – omawia okoliczności powstania Księstwa Warszawskiego, lokalizuje na mapie jego obszar – zna datę nadania Księstwu Warszawskiemu konstytucji, przedstawia jej główne zapisy – wymienia najważniejsze prawa i wolności obywateli Księstwa Warszawskiego w myśl nadanej konstytucji – przedstawia okoliczności upadku Księstwa Warszawskiego 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia przyczyny i przebieg powstania wielkopolskiego z 1806 r. – wyjaśnia znaczenie pokoju w Tylży dla powstania Księstwa Warszawskiego – omawia konstytucję Księstwa Warszawskiego – wymienia przedstawicieli poszczególnych władz i podaje ich prerogatywy – wie, że w Księstwie Warszawskim obowiązywał Kodeks Napoleona – opisuje przebieg wojny z Austrią z 1809 r. i podaje postanowienia pokoju w Schönbrunn 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia osoby związane z wybuchem powstania wielkopolskiego – zwraca uwagę na fakt wyzwolenia Warszawy przez Francuzów – ocenia zapisy konstytucji obowiązującej w nowym państwie – omawia zmiany terytorialne Księstwa Warszawskiego z 1807 i 1809 r. i lokalizuje je na mapie – dostrzega lojalną postawę Polaków wobec Napoleona w okresie istnienia Księstwa Warszawskiego – omawia znaczenie istnienia Księstwa Warszawskiego dla Polaków – prawidłowo posługuje się pojęciem <i>dekret grudniowy</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – ocenia stosunek Napoleona do sprawy polskiej oraz postawę Polaków wobec cesarza

Ocenę **niedostateczną** otrzymuje uczeń, który **nie spełnia** wymagań edukacyjnych na ocenę **dopuszczającą**.

W I półroczu realizujemy działy:

1. Na progu czasów nowożytnych.
2. Czasy zyguntowskie.
3. Rzeczpospolita Obojga Narodów.
4. Stulecie wojen.

W II półroczu realizujemy działy:

1. Europa i świat w wiekach XVII i XVIII.
2. Rzeczpospolita w XVIII wieku.
3. Rewolucja francuska i okres napoleoński w Europie.

Sposoby sprawdzania osiągnięć edukacyjnych uczniów.

- odpowiedzi ustne
- sprawdziany
- kartkówki
- projekty
- aktywność na lekcji
- powtórzenie

Warunki i tryb otrzymania wyższej niż przewidywana rocznej oceny - STATUT SZKOŁY §47